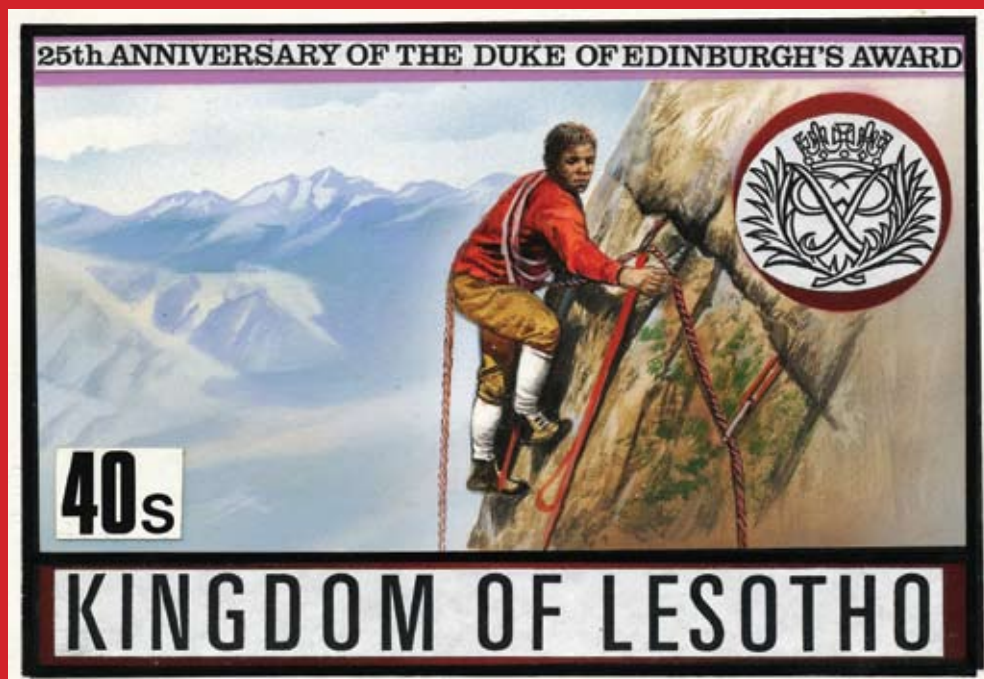

LETNIK XXVI, ŠTEVILKA 2-3/2010

NOVA GLASILO
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE
FILATELIJA

ISSN 1408-0303

Igor Pirc Odmev	5
Peter Suhadolc Poskusni odtisi in predstavitvene izdaje francoske državne tiskarne	6
Veselko Guštin Legija osvoboditeljev iz Sibirije	12
Veselko Guštin Interno dopisovanje v italijanskih zaporih	13
Mihael I. Fock Jeruzalem v 19. in 20. stoletju	15
Robert Jordan IRC – pozabljena celina?	18
Veni Ferant Planet Timbre 2010 v Parizu	20
Igor Pirc Filsanda 2010 v San Danielu	23
Srečko Beričič Filatelistična razstava 520-letnica rudar- skih vezi med Škofjo Loko in Idrijo	25
Mednarodne razstave	27
Matjaž Metaj Meddruštvena mladinska filatelistična razstava Lokafila 2010	28
Knjižnica dr. Antona Lavriča – novosti poletje 2010	29
Robert Jordan FIMERA in FIRAMLA 2011	30
Bojan Bračič MARIBOFILA 2012	32
Rajko Pavlovec Ekslibris in znamke	34
Pisma naših članov	38
Razvedrilo	39

NOVA FILATELIJA
Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie — FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations — FEPA)

Za izdajatelja:
Igor Pirc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Robert Jordan, Igor Pirc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
osnutek za znamko
(glej članek P. Suhadolca na strani 6)

Prelom in tisk:
www.grafis.si
september 2010

Naklada:
1200 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303
Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasilo prejemajo člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXVI

ŠTEVILKA 2-3/2010

Beseda urednika

Na zadnjem sestanku IO FZS, 15. junija 2010 v Škofji Loki, smo v posebni točki dnevnega reda govorili o uredniški politiki spletne strani FZS in uredniški politiki Nove filatelije. Ob tem smo ugotovili, kar je zapisano že v prejšnji številki, da društva premalo poročajo o svojem sprotne delu; častna izjema je FD Lovro Košir Škofja Loka. Poleg tega smo se dogovorili, da bomo po vzoru Flasha (glasilo FIP) in italijanske filatelistične revije Qui filatelia uvedli stalno rubriko Predsednikova stran, s katero začenjamo tokrat. Poleg tega bomo dali posameznikom dodatno možnost, da izrazijo svoja mnenja ali postavijo kako strokovno vprašanje v rubriki Pisma bralcev. Pri slednji si bo uredniški odbor vzel pravico, da posamezne predolge prispevkov ustrezno skrajša, ali da kakšnega tudi v celoti zavrne – ne želimo, da bi naša revija postala predstavnica rumenega tiska ali prostor za kakršnokoli »obračunavanje«. Strokovno podprte razprave so seveda vedno dobrodošle.

»Kar se začne dobro, konča slabo, kar se začne slabo, konča še slabše«, pravi Chrisholmov 2. zakon (iz knjige Murphyjevi zakoni) in nekaj v tem stilu se je dogajalo s prvo letošnjo številko Nove filatelije. Potem, ko je bila z zamudo končno le natisnjena, se je zataknilo pri distribuciji. Ta poteka tako, da vse izvode posamezne številke, ki jih pripeljem iz tiskarne, odnesem v klet, iz 12 (včasih 15) zavitek naredim okrog 25 paketov (nekaj društvom večkrat izročim njihove izvode že na poti domov), ki jih potem odpeljem do pošte. Tokrat se je zapletlo s »pakirnico«, saj je zaradi preurejanja stanovanja postala začasno skladišče in je bila dalj časa polna do vrha. Razdeljevanje revije sem potem opravljal ob različnih srečanjih s kolegi iz posameznih društev, dokler se stanje v omenjen pakirnici ni izboljšalo in sem lahko vsem ostalim društvom razposlal našo revijo na že uveljavljen način. Verjetno bo potrebno v kratkem razmisliti o bolj »stabilnem«, a hkrati še vedno brezplačnem načinu distribucije, za kar govori tudi dejstvo, da ob vsaki številki »prepakiram« več kot sto kilogramov papirja, čemur se je moja hrbtenica začela upirati.

Leto 2010 bo v organizirani filateliji na Slovenskem zagotovo zaznamovala pogumna odločitev, da skupaj s Pošto Slovenije in Mariborom - Mestom kulture 2012 pripravimo in izvedemo veliko mednarodno razstavo delovnih skupnosti Alpe Jadran Filatelija in Balkanfila ter z gostom – Portugalsko. Skupaj bomo imeli na tej razstavi 19 držav udeleženk. Izjemna priložnost za preizkus naših organizacijskih (in finančnih) sposobnosti kot tudi prispevek k uveljavitvi vloge Slovenije v tem delu Evrope.

Spomladanski seminar za razstavljalce s področja tematike, ki smo ga izvedli v Škofji Loki, je prvi del letošnjega izobraževalnega programa. Sledil bo še seminar za sodnike s področja poštne zgodovine, za kar smo v dogovoru s tujima uveljavljenima sodnikoma. To štejemo kot zelo koristno, saj so dosežki naših razstavljalcev na mednarodnih razstavah (letos Antwerpen, London, Paris, Lizbona...) zelo dobri, to pa pomeni, da je mogoče izboljšati ocene in odličja z dodatnimi znanji in spoznanji ter mogoče tudi ??? investicijami. Zelo smo bili veseli razstave Maxi Ravne, ki se je specializirala na maksimafilijo in razglednice, in obeta, da bo pripravljena vsake štiri leta. Društvene razstave so sploh gojišče novih razstavnih eksponatov in kot se kaže kar v večini primerov, tudi

prispevek filatelističnih društev kulturnemu življenju občine in širšega okolja (Škofja Loka, Trbovlje ...). Udeležba županov na otvoritvah to dokazuje. Zadnji tak primer je sodelovanje v okviru centra orbitalnega Vitanja posvečena Hermanu Potočniku Noordungu v Vitanju.

Filatelistična zveza Slovenije je letos s Pošto Slovenije podpisala Dolgoročni sporazum o poslovnem sodelovanju, ki je uzakonil že dosedanje odlično sodelovanje z našim največjim podpornikom. V teku je nabava prvega večjega kontingenta 16-listnih vitrin, kar nam bo omogočilo predstavitve zbirk v formatu, kot ga predpisuje svetovna organizacija FIP, in seveda pripravo že omenjene velike razstave Maribofila 2012, saj brez vsaj 700 vitrin tega ni mogoče izpeljati.

Veseli smo novih članov v FZS; tako se nam je lani pridružil Filatelistično društvo iz Celja, sedaj pa še Društvo zbiralcev iz Radovljice. V okviru izvršnega odbora FZS za namenom pridobivanja novih zbiravcev obiskujemo krožke na osnovnih šolah in tudi v knjižnicah širom Slovenije. V ta namen zbiramo razpoložljivi filatelistični material, ki ga lahko ponudimo udeležencem (kontakt je tajnik Veselko Guštin), pa tudi Pošta prispeva del tega. Sodelovanje z etabliranimi mladinskimi krožki, za katere skrbi predvsem Bojan Bračič, pa je že tako stalnica.

Tvorni smo tudi na polju mednarodnega udejstvovanja. Naš Ekspertizni servis se je vključil v okrilje svetovne zveze atestatorjev in ekspertov AIJP. Letošnjemu kongresu FEPA v Amsterdamu sledi še kongres FIP oktobra v Lizboni. Tam bo kar vroče, saj je več predlogov kako reorganizirati svetovno organizacijo, poleg tega volimo še novega predsednika. Kandidati so naš častni član Pedro vaz Pereira iz Portugalske, pa Peter McCann iz ZDA in Tay Peng Hian iz Singapurja.

Želimo, da bi naša spletna stran www.fzsl.si

fzs.si prinašala čim več pravočasnih informacij o delu Zveze in društev ter o različnih filatelističnih prireditvah, v korist članov Zveze in drugih obiskovalcev strani. Knjižnico dr. Antona Lavriča postopno dopolnjujemo (zaželjene donacije knjig) in ponujamo članom za uporabo – vsak zadnji ponedeljek v mesecu med 17. in 18.00 uro oziroma po dogovoru.

Igor Pirc,
Predsednik FZS

Opomba:

Filatelistična zveza je neprofitna in nepolitična organizacija, članstvo voli organe društev in Zveze in ti posamezniki s svojim delovanjem ustvarjajo pogoje za zbirateljsko dejavnost članov in njihovo uveljavljanje na domačih in mednarodnih filatelističnih prireditvah. FZS nima zaposlenih delavcev, njeno delo temelji izključno na prostovoljstvu.

Odmev

V 2. številki Nove filatelije 2009 je bil priobčen kratek članek dr. Helmuta Kobelbauerja z dvema razglednicama iz leta 1919, ki sta bili zavrjnjeni kot neizročljivi (NAZA), ZASEDENO OZE-

v Ljubljani.

»Politični okraj« t.j. upravna enota za vse kraje je Logatec, razen za Sorico, ki pripada političnemu okraju Kranj. Ob tej priliki je potrebno v stolpcu 6 Spiska p.t.t. postaj popraviti Cerknica v Loga-

Ime	Prejšnje nemško oziroma italijansko ime	T - telegraf t – telefon
Dolenji Logatec	Unter Loitsch, Longatico di Sopra*	T t
Gorenji Logatec	Ober Loitsch, Longatico di Sotto*	T
Hotederščica	Hotederschitz, Cotedraza	T
Planina	Planina, Planina di Longatico	T t
Rakek	Rakek, Racca	T
Rovte	Gereuth, Ruta	
Sorica	Zarz, Sorizza	
Unec	Maunitz, Oncia	

MLJE). Kot prevajalec sem tedaj izrazil podmeno, da je pri pošti Rovte šlo za od Italijanov zasedeno ozemlje, ki je bilo kasneje z Rapalsko pogodbo vrnjeno Kraljevini SHS. To se v nadaljevanju potrjuje.

Poštansko-telegrafski vesnik iz Beograda v številki 9/1920 na strani 132 prinaša Raspis br. 155. Besedilo objave, prevedeno v slovenščino poroča:

»Pošte, telegrafi in telefoni, ki po rapalski pogodbi pripadajo naši kraljevini, so dodeljeni poštno telegrafski direkciji

tec pri naslednjih krajih: Babno Polje, Bečaje, Begunje pri Cerknici, Bloška Polica, Cerknica, Grahovo pri Cerknici, Nova vas pri Rakeku, Strmec in Sveti Vid nad Cerknico. Br. 17888, 26. april 1921«. (Konec navedka.)

Opomba k tabeli (*): Urednik Poštansko telegrafskega vesnika oziroma avtor objave je naredil napako, in sicer je zamenjal italijanski imeni za Gorenji in Dolenji Logatec; pravilno je Sopra za Gorenji in Sotto za Dolenji.

Igor Pirc

Peter Suhadolc

Poskusni odtisi in predstavitevne izdaje francoske državne tiskarne

Francoska državna tiskarna je v zadnjih sedemdesetih letih natisnila večje število tematsko zanimivih znamk. Države izdajateljice teh znamk so bile razen Francije tudi njene kolonije in državi kot Andora in Monako. Pri tem so nastali tudi poskusni odtisi in druge, za zbiralce zanimive izdaje.

Francoska državna tiskarna je v tem času uporabljala dva večja produkcijska postopka pri tiskanju znamk v tehniki globokega tiska:

Stari postopek je bil v uporabi od leta 1939 za izdelavo enobarvnih znamk, barvni poskusi (Farbproben) so bili lahko izdelani direktno iz osnovne gravure (»pra«matrice) (Einzelstock) enega primerka znamke, preden se ta prenaša na tiskarsko ploščo v polo znamk.

Novi postopek so začeli uporabljati v začetku petdesetih let, in sicer večbarvni tisk (barvni odtisi s tiskarske plošče; Plattenfarbdrucke). Barvni poskusi so bili izdelani s končne tiskarske plošče (če je rotacija, je lahko tudi cilinder s polo znamk).

Posamezne primerke odtisov, ki nastanejo, preden gre znamka v tisk za prodajo na poštnih okencih, lahko grobo razdelimo na dva dela. Prvi vsebuje primerke, ki nastanejo v procesu nastanka znamke, drugi pa primerke, ki nastanejo kot nekaj »spominek« name njen ožjemu krogu ljudi.

Od osnutka do znamke

1. Osnutek (risba/ilustracija, sledi graviranje »pra«matrice)
2. Vmesni poskusni odtis (z nekaljene »pra«matrice)
3. Kontrolni končni poskusni odtis (dokončno gravirane »pra«matrice)

4. Poskusni odtis barve gravirane »pra«matrice (stari postopek)
5. Poskusni odtis barve (polo znamk) s tiskarske plošče (novi postopek)
6. Končni poskusni odtis (pri starem posamezna znamka, pri novem pola)

Za državne dostojanstvenike, strokovne medije (in zbiralce)

7. Poskusni odtisi graverja (posamezna znamka, s »pra«matrice)
8. Skupinski poskusni odtis (novi postopek, serija znamk)
9. Ministrski odtisi/albumi
10. Nezobčane znamke

V nadaljevanju si bomo bolj podrobno ogledali vsako posamezno točko gornjega razdelka.

1. Osnutek

(Maquette de timbre, Original artwork, Entwurf, Disegno/bozzetto originale)

Oblikovalci predložijo svoje osnutke (skice, risbe, zadnja leta računalniško obdelane) za znamke nacionalni poštni upravi, kjer strokovnjaki opravijo izbor. Sledi naslednji postopek priprave – graviranje (»pra«matrice, Einzelstock) po predloženi ilustraciji. Zanimivo je, da se kdaj osnutki v kakem detajlu razlikujejo od končne izdelane znamke. Verjetno se to zgodi, ker se določene dele osnut-

ka v miniaturi obliki graviranja ne da tako dobro ponazoriti kot pri osnutku večjega formata. V primeru francoske državne tiskarne so bili mnogokrat sami graverji avtorji ilustracij/osnutkov. Vsi osnutki so unikatni. V primeru, da so jih po naročilu pripravili graverji državne tiskarne, so ostali v lasti graverjev. Tako so prišli – največkrat po desetletjih, ko so bili v privatnih zbirkah graverjev – nekateri primerki osnutkov za znamke s prodajo v roke filatelistov.

2. Vmesni poskusni odtis

(Épreuve d'Etat, Stage proof ali Engraved proof, Phasenprobedruck, Prove di progresso o di stato)

Med postopkom gravure je imel graver možnost preveriti konture gravure, zato je v črni barvi naredil vmesni odtis nekajljene pramatrice z ročno prešo. Če je bil z odtisom zadovoljen, je delo nadaljeval in dokončal. Če jih je bilo več, so ti vmesni, občasno narejeni odtisi, priložnostno nosili oznako 1er Etat, 2em Etat itd. Te vrste vmesni poskusni odtisi so izrazito redki in v posameznih primerkih obstajajo le za nekatere znamke. Znani primerki izvirajo predvsem iz osebne posesti graverjev. Taki odtisi obstajajo do leta 1959.

3. Kontrolni končni poskusni odtis (v sepija barvi)

(Épreuves d'atelier, zgrešeno, Épreuves de réception, Printer's sepia inspection die proof, Kontrollprobedruck, Prove di stamperia)

Po končani gravuri so do leta 1964 uzlužbenci Državnega atelieja z osnovne, nekajljene »pra«matrice odtisnili kontrolne poskusne odtise znamke. Da bi zanesljivo razlikovali odtise različnih faz graviranja, so za slednjega od konca petdesetih do sredine šestdesetih let prejšnjega stoletja uporabili sepija (sivo rjavo) barvo. Uporabljali so tudi poseben karton s karakterističnim kontrolnim luknjanjem (tri luknjice) v spodnjem delu kartončka z vstavljenim tanjšim papirnim poljem, na katerem je odtisnjena znamka. Umetnik jih ni skoraj nikoli podpisal. Pogosto so ročno oštevilčeni. Odtisnili so jih od 3 do 5 primerkov, kot smo že povedali, v barvi različni od črne, navadno sepija, vsekakor ne v končni barvi znamke.

S tem odtisom je graver lahko preveril in nato še odpravil morebitne manjše napake. To je bila zadnja priložnost, da se je kaj popravilo. Štampiljka Bon a tirer (dobro za tisk) je pokazala, da je to primerek, ki ga ja poštna uprava dokončno odobrila za tisk.

4. Poskusni odtis barve

(Épreuve de couleur, Trial colour (die) proof, Farbprobedruck (vom Einzelstock), Prove di colore (a partire dal punzone primitivo temperato)

Pri enobarvnih znamkah se je izbira barve za tiskanje opravila z odtisom z že kaljene prvotne matrice. Prvotno jih je odtisnil direktno graver. Kasneje, od leta 1949 do 1956, so jih odtisnili

- v interesu izbire barve s strani poštne uprave – s kaljene pomožne matrice oz. plošče. Navadno so opremljene s svinčnikom označeno številčno kodo, ki označuje barvo in njene nianse, ter

črki (Lc ali Lx) ki označujeta podjetje, ki je proizvedlo barvo. Barvni poskusni odtisi iz prvotne matrice so bili včasih izdelani v večjem številu barv – včasih tudi do 10. V posamezni barvi je bilo izdelanih različno število odtisov, vendar redkokdaj več kot 30 primerkov.

5. Poskusni odtis barve (s tiskarske plošče)

(Essai de couleur, Trial colour plate proof, Farbprobedruck (von der Platte), Saggi di colore)

Tiskano direktno s tiskarskega valja na papir z lepilom. Nadomestili so poskusni odtis barve s pramatrice od leta 1956 do leta 1983, ko je tehnika glede na nove tiskarske stroje prešla na večbarvni tisk. Za izbiro barv imajo navadno na belem robu pole (po 5x5 znamk) barvne kode (sprva le 2 barvi, kasneje več barv). Cele pole imajo ene vrste v posameznih barvah, druge pa v različnih - tudi delnih - kombinacijah barv. Eno od kombinacij nato poštna uprava sprejme za končni natis industrijsko proizvodnjo znamke. Od leta 1984 velja isto za francoske kolonije.

6. Končni poskusni odtis

(Final plate proof, Andruck, Prima stampa definitiva)

Prve pole v originalni barvi, ki jih tiskajo v začetku tiskarske produkcije znamke za kontrolo tiskarskega procesa, čistost tiskarskega odtisa itd. Največja naklada 1.000 kosov. Do sedaj še nobena pola ni prišla v zbiralčeve roke. Samo nezobčane znamke – razpoznavne po (navadno) debelejšem papirju.

V Franciji je to enako kot skupni poskusni odtis, vendar je serija odtisnjena na papirju z lepilom in zobčana. Ima torej frankaturno veljavo. Navadno je bilo narejenih le od 25 do 30 takih odtisov in sicer od leta 1946 do 1959. Nekatere druge frankofonske države, recimo Monako, jih še vedno tiskajo.

7. Odtis graverja (umetnika) - (z nekaljene »pra«matrice)

(Épreuve d'artist, Artist's die proof, Künstlerprobedruck, Prove d'artista)

Odtisi graverja (umetnika) so odtisnjeni z originalne osnovne gravure

(nekaljene »pra«matrice). Do decembra 1963 je graver sam zase izdelal poljubno število (do leta 1955 navadno do 24, od leta 1956 samo 18 primerkov: 9 poštnemu muzeju, 9 umetniku) odtisov. Do leta 1958 je to delal v svojem atelieju - I. tip, od 1959 v državnem atelieju - II. tip. Od leta 1964 je postala kontrola strožja (III.tip), odtisovali so jih uzlužbenci Državnega atelieja, vendar je uprava dodelila nekaj kopij graverju. Navadno jih je podpisal s svinčnikom. V spodnjem delu imajo kontrolno luknjanje: v sredini polmesec (cuvette), na desni in levi le-tega pa romb. Od leta 1959 imajo kontrolni suhi žig Atelier des Timbres Poste. Navadno odtisnjene v črni barvi, ne pa v sepiji ali končni barvi znamke.

8. Skupni poskusni odtis (serije)

(Épreuve collective, Collective proof, Prova di lusso collettiva)

Podobni spominskim (ministrskim) odtisom, vendar je na preluknjanem kartončku odtisnjeno skupaj več znamk določene izdaje v originalnih barvah. Le redko je naklada višja od 130 kosov, izjemoma do 460.

9. Spominski (»ministrski«) odtis

(Épreuve de luxe, Deluxe sheet, Ministerblock, Prova di lusso)

Kartonček ima v sredini odtis znamke v originalnih barvah. Odtisnejo jih s

pomožno matrico, ki jo največkrat izdelajo prav v ta namen, in ki se lahko celo razlikuje od končne znamke. Naklada med 122 in 250 primerki. Od leta 1949 imajo francoski spominski odtisi mere 130x100 mm, medtem ko so bile prej mere razične, od 165 x 130 mm, do 155 x 130 mm in 145 x 115 mm. Mere so poenotili ob izdaji leta 1949 za Skupščino predsednikov trgovskih zbornic (15 frankov). Tudi luknjane je bilo spremenljivo: menjavalo se je v tridesetih letih prejšnjega stoletja, nato je bilo stalno enako do leta 1960, od tedaj do leta 1991 papir ni več preluknjan. Prav tako so različni napisi, saj se je spreminjalo ime državne tiskarne: Ateleir de Fabrication des Timbres-Poste Paris, Imprimerie des Timbres-Poste Paris, in po preselitvi tiskarne v Perigueux, Imprimerie des Timbres-Poste, France. Niso odtisi v filatelističnem smislu, saj so jih tiskali kot predstavitvene izdaje, dar visokim državnim in poštnim dostojanstvenikom. Konec leta 1991 so jih nadomestile nezobčane male pole z lepilom.

10. Nezobčane znamke

(Timbre non dentele, Imperforated stamp, Ungezähnte Marke, Francobollo non dentellato)

Pripravljene od leta 1924 dalje. To so uradne nezobčane znamke, ki jih izrec-

no pripravijo in niso proizvod bolj ali manj resne muhavosti delavcev pri perforaciji. Navadno izhajajo iz dvajsetine običajno tiskanih pol, ki jih ne zobčajo. Papir, lepilo in barve so povsem enaki tistim pri navadni (zobčani) znamki.

Kriteriji za vrednotenje (redkosti in nenavadnosti)

Filatelistično vrednotenje gornjih primerkov temelji na šestih kriterijih:

1. Njihova funkcija v procesu nastajanja znamke. Primerki, ki so nujni pri izdelavi neke znamke, imajo filatelistično višjo vrednost kot, recimo, odtisi v predstavitvene namene.

2. Višina »naklade«. Unikati so seveda bolj cenjeni kot primerki, ki obstajajo v večjem številu.

3. Razpoložljivost podobnih primerkov na tržišču. Pomembno je število primerkov, ki so na rapolago zbirateljem, ne pa število primerkov v muzejih in v posesti poštnih uprav. Število se navadno zelo razlikuje od serije do serije in je potrebno dolgoročno slediti trgu, da se število primerno oceni.

4. Razmerje med številom posebnosti in številom zadevnih »navadnih« izdanih znamk. Vsak primerek ponavadi izstopa, če je redkejši od navadne znamke. Poskusni odtis znamke, ki je izšla v veliki nakladi (Francija), bo torej višje vrednoten od tistega, ki se nanaša na znamko z nižjo naklado (n. pr. Martinika).

5. Starost. Pazimo, ker ni rečeno, da pri poskusnih odtisih starost pomeni redkost. Vsekakor pa gre nove primerke, ki se zadnje čase pojavljajo na trgu (n. pr. Komori ali Tonga), v glavnem vrednotiti slabše, saj bodo še precej časa na razpolago na trgu.

6. Tematska atraktivnost. Zbiratelji neke države seveda radi kupujejo vse njene poskusne odtise. Priljubljenost neke teme pa precej vpliva na ceno po-

sameznega primerka. Posebno motivi, ki spadajo v različne tematske sklope, se prodajajo po precej višjih cenah od ostalih. Tudi tu torej velja pravilo, da je primerek toliko bolj vrednoten, kolikor več zbirateljev bi ga rado imelo.

Na tej podlagi, je Damian Läge, predsednik FIP komisije za tematsko filatelijo, sestavil naslednjo razpredelnico, kar se tiče vrednotenja poskusnih odtisov.

Kategorija 1 (najvišja vrednost):

- Originalni predložki – unikat
- Vmesni poskusni odtisi
- Kontrolni poskusni odtisi v sepija barvi
- Končne tiskane pole s potrditvijo tiskarne (ne bi smeli biti v privatni posesti)

Kategorija 2:

- Barvni poskusni odtisi novejšega postopka – cele pole
- Barvni poskusni odtisi novejšega postopka (pred 1960), trak petih znamk (Fünferstreifen)
- Skupni poskusni odtis

Kategorija 3:

- Barvni poskusni odtisi novejšega postopka
- Barvni poskusni odtisi novejšega postopka po letu 1960 – trak petih znamk
- Poskusni odtisi graverja
- Spominski (ministrski) bloki pred letom 1949

- Končni poskusni odtisi
- Nezobčane pole znamk

Kategorija 4:

- Barvni poskusni odtisi novejšega postopka (posamezne znamke, pari itd)
- Spominski (ministrski) bloki med letoma 1949 in 1968

Kategorija 5:

- Spominski (ministrski) bloki po letu 1968 (graverjev postopek)
- Nezobčane znamke (graverjev postopek)

Vsekakor je gornja kategorizacija le okviran. Od kategorije 3 dalje so izdaje Francije višje vrednotene (za eno kategorijo) od tistih francoskih kolonij (te so znamke že tedaj tiskale z namenom prodaje zbiralcem). Izdaje, ki so manj kot 5 let stare, so praviloma vrednostno za kategorijo nižje od ostalih.

Ni rečeno, da je za neko znamko lahko na razpolago vsak od naštetih poskusnih odtisov. Monako praviloma ni izdajal niti spominskih (ministrskih) blokov niti nezobčanih znamk. Od leta 1984 se barvni poskusni odtisi recimo ne izdelujejo več.

Čeravno je trg poln raznovrstnih ponudb poskusnih odtisov, zbiratelju svetujemo, naj bo »izbirčen« in naj bo posebej previden, ko kupuje boljše primerke.

suhadolcpeter@gmail.com

Alexandru Dragos

aledracluj@yahoo.com

51-letni romunski zbiralec išče partnerje za izmenjavo. Zanimajo ga vse teme. V zamenjavo ponuja romunske znamke. Pišete mu lahko v angleškem jeziku.

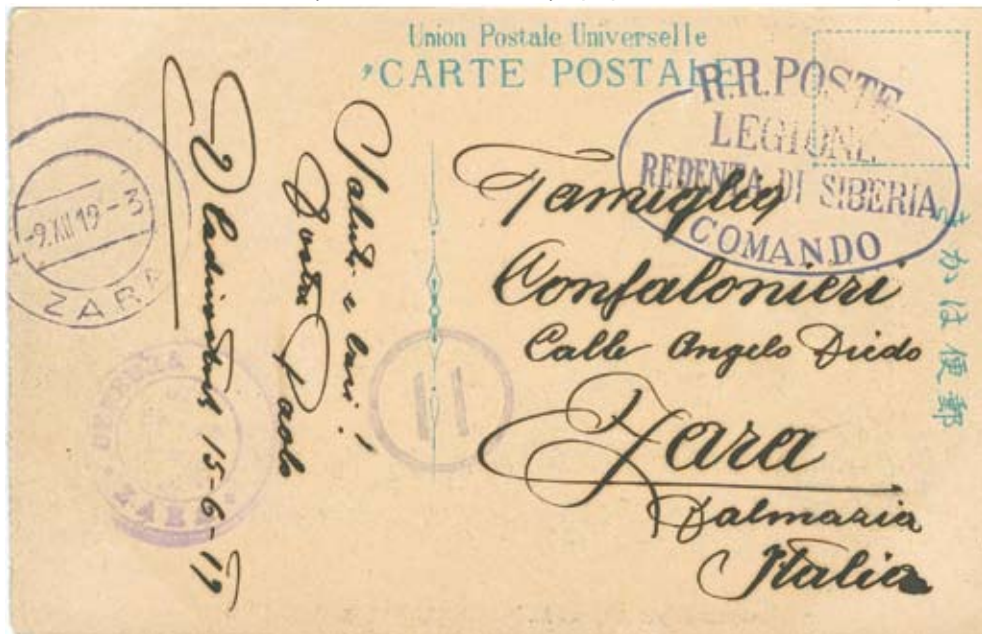
Veselko Guštin

Legija osvoboditeljev iz Sibirije (Legione redenta di Siberia)

Že od nekdaj obožujem poštno zgodovino, saj vedno najdem kak zanimiv dokument, ki mi razkrije del neznane zgodovine. Tako mi je v roke prišla tudi ta razglednica. Poslana je bila iz Vladivostoka 15. junija 1919 v Zadar, kamor je prišla 9. decembra 1919. Mojo pozornost je vzbudilo dejstvo, kaj neki pa je tu počel Italijan, da je pisal domov in to v času vojne? Sedel sem k računalniku in vtipkal Legione redenta di Siberia, in rezultat /Wikipedie/ je bil takoj tukaj. In tako je nastala zanimiva zgodba.

Kakih 25.000 italijanskih vojakov, ki so bili zajeti kot avstro-ogrski vojaki in so se borili na ruskih frontah, je končalo v

je želelo ogniti državljanski vojni (revoluciji) leta 1917 v Rusiji in so preko Sibirije pripotovali v Tientsin. Od spomladi

Naslovna stran razglednice, ki je prosta poštnine pripotovala v Zadar.

taboriščih po Rusiji. Mnogim je pomagala italijanska oblast, da so prišli iz taborišč kot »Italijani« in ne več kot Avstrijci. Bili so to vojaki iz ozemelj, ki jih je Italija dobila po koncu 1. svetovne vojne: Tirolci, Furlani, Istrani in Dalmatinci italijanske narodnosti. Kakih 10.000 vojakov se

leta 1918 je kakih 2.500 vojakov, ki so se hoteli boriti za Italijo, ustanovilo Legijo osvoboditeljev, pozneje je bila ta združena s Korpusom italijanske odprave za Daljni Vzhod /Corpo di Spedizione italiano in Estremo Oriente - CSIEO. Ta Korpus se je boril leta 1919 pri vzdrževanju

Transibirske železnice v Mandžuriji. Proga je omogočala Zaveznikom oskrbovanje protirevolucionarjev v boju s Sovjeti.

Posebno so izstopali Dalmatinci iz Zadra, ki so prisegli zvestobo Kraljevini Italiji in so se do junija 1919 borili na sibirski fronti proti boljševikom v rajonih Irkutsk, Harbin in Vladivostok. Končno so se novembra odločili odpluti v Zadar, a so šele 8. februarja 1920 prispeli domov.

Ni znan noben primer – to mi je zagotovila kustosinja Beltramova iz muzeja v Kopru, da so vmes bili kaki Slovenci.

Omenila je še, da so mnogi naši ljudje, ki so bili zajeti kor Avstro-ogrski vojaki končali bolj kot podporniki, če že ne udeleženci boljševiške revolucije in so se borili na strani »revolucionarjev«.

To je bila usoda italijanskih »prekomorcev«, ki so podobno kot pozneje Primorci, ustanovili Prekomorsko brigado. To so bili od zaveznikov leta 1943 /v Egiptu/ zajeti italijanski vojaki. Večina se jih je odločila boriti se za Jugoslavijo in leta 1945 so šli osvobajati Trst.

veselko.gustin@fri.uni-lj.si

Zavezniška vojska v Vladivostoku.

Veselko Guštin

Interno dopisovanje v italijanskih zaporih

Milico Habjanič sem že večkrat obiskal, še tudi po tistem, ko sem pri njej dobil partizanska pisma, o katerih sem že pisal v NF. Tokrat je moja pozornost pritegnila majhna kuverta z naslovom na sprednji strani in naslovom pošiljatelja na zadnji strani. »Kaj pa je to?« sem vprašal. Gospa Milica mi je seveda takoj povedala zgodbo.

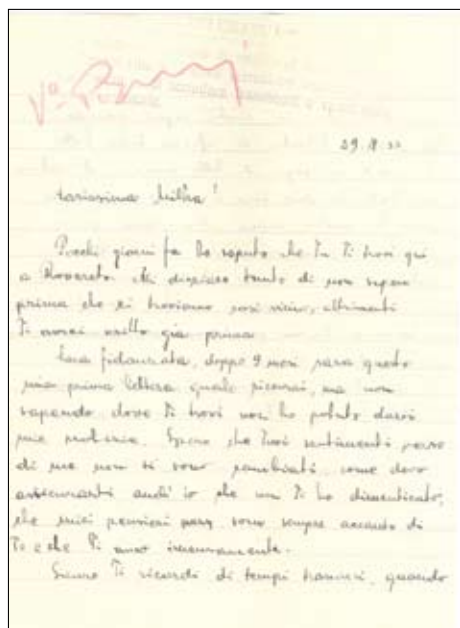
“Oh, to pa je bilo takole:

- Ko sem prišla v Rovereto, edina politična obsojenka v tem zaporu, je bilo na moškem oddelku kakih pet ljubljanskih političnih kaznjencev. Eden

od teh je vzpostavil z menoj skrivno dopisovanje. Tako sem dobivala novice iz Ljubljane, pa skopa poročila iz front (njihova veza je bil lojalni paznik), vse prepleteno tudi z ljubezenskimi čustvi.

- Ilegalna pot je bila odkrita, hranjena pisemca pri meni pa zaplenjena. Direktor zapora je dal vsebino iz slovenščine prevesti.

Pisma je pregledala žena "del procuratore di provincia Trento", ki je bila rojena Istranka in je slovenščino dobro obvladala. Porodila se ji je želja, da bi me spoznala. Skupaj s prokuratorjem sta me obiskala. Kot zapeljano dekletce sem jima vzbudila pomilovanje. Z-

Slika 1. Na pismu je tudi štampiljka, ki so jo uporabljali na splošno v pismih iz zapora, in pre-povedujejo pošiljanje hrane v paketih ter znamk in vrednosti (denarja) v navadnih pisemski pošiljkah.

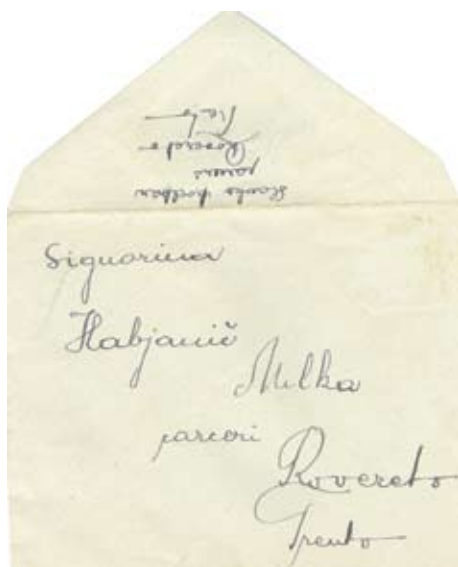
vzela sta se zame. En način je bil, da je gospa pisma predstavila kot zgolj ljubezensko pošto. To je dalo direktorju zapora navdih, da sva si zaljubljenca lahko legalno dopisovala.

- Z uradnim dopisovanjem sva se morala predstavljati kot "fidanzati" (zaročenca). In sva se prvič videla, ko so nama dovolili obisk drug drugemu, kjer sva se

veda tudi odigrala vlogo zaljubljenecov."

Tako je zaključila zgodbo gospa Milica. Pisma so označili z naslovom prejemnika, in pošiljatelja ter ga predali pazniku, ta ga je nesel v Upravo zapora (Direzione del carcere). Seveda je bilo potrebno tekst tokrat napisati v italijanščini, da so ga lahko cenzurirali (glej rdeč zaznamek, Vo = Visto in podpis). Povedala je tudi, da je tak uradni način komuniciranja nastal iz čisto enkratnega dogodka. Drugega komuniciranja med zaporniki v taki obliki in v tem zaporu ni bilo. Meni tudi, da ga ne bi našli nikjer med drugimi zapori, še manj med taboriščniki.

Zanimiv primer zelo nepoznane poštno zgodovine. Če bi paznik bil kak filatelist, bi prav gotovo naredil kake "znamke" in stvar bi postala filatelistični čudež.

Slika 2. Pismo je moralo biti označeno z naslovom prejemnika in pošiljatelja. Poštnina se ni plačevala, pa tudi ni bilo v navadi, da bi se dal "kurirju" kak drobiž.

Mihael I. Fock JERUZALEM v 19. in 20. stoletju

*Če pozabim tebe Jeruzalem,
naj se posuši moja desnica...
Ps 136,5*

Odločitev, kaj bom zbiral, je bila vedno prepuščena naključju in mojim trenutnim navdihom. Dolgo je v zbirki ležalo avstrijsko pismo z znamko Levanta in žigom Jeruzalema nedotaknjeno. Vendar so se stvari v zadnjih nekaj letih obrnile tako, da sem postal še bolj povezan s tem večnim mestom, in zbiranje poštne zgodovine Jeruzalema je bila torej logična posledica.

Na začetku sem si predstavljal enostaven in lahek način, kako zbrati nekaj žigov. Vedel sem tudi, da so tam obstajali tuji poštni uradi. No, potem pa se je iskanje začelo.

Začetki poštних povezav in tako imenovana predfilatelija Svete dežele segajo več kot 3000 let nazaj. Ampak ta pisma (kamnite plošče in zvitki) večinoma obstajajo samo v muzejih in v državnih arhivih. Za filateliste je dosegljivo samo kakšno benečansko pismo iz 15. stole-

tja, poslano z galejo. Pa še to je zelo, zelo redko.

Samostani v Sveti deželi so imeli dokaj redne stike z svojimi nadrejenimi na Dunaju, v Rimu in Madridu. Pisma so prenašali potujoči menihi, posebni sli in romarji, ki so se vračali domov v Evropo. Evropa se je bala bolezni, ki so prihajale iz Jutrovega, zato je veliko teh pisem pri prihodu v evropska pristanišča dezinficirala, zaradi možnosti prenašanja kuge ali kolere. Vsa ta dezinfek-

cija je bila vedno narejena v dohodnih pristaniščih Evrope. Večina teh pisem je bila kasneje uničena ali pa so končala v arhivih dominikanskih ali frančiškanskih samostanov.

1823 Pismo poslano iz konventa sv. Janeza Krstnika v Judeji (Ain Karim)
Pismo je dezinficirano zaradi kolere. Sel ga je prenesel iz Jeruzalema do pristanišča Ako, od koder je bilo poslano preko Konstantinopla v Benetke (dezinfekcija) in naprej v Rim. Obstaja samo okrog 10 registriranih dezinficiranih pisem iz Judeje.

Prava poštna uporaba se je začela z dokončno uveljavitvijo poštnega sistema v otomanskem (turškem) imperiju (1841). Pred tem je Mehmed Ali paša (guverner otomanskega Egipta) osvojil Palestino in postavil svojo avtokratsko oblast v deželi. Njegov sin Ibrahim paša je počasi odprl regijo in nehal diskriminirati nemuslimane (seveda iz ekonomskih vzrokov). Pokazal je več simpatij do Velike Britanije in Francije. Misijoni so dobili bolj proste roke. Velika Britanija je leta 1839 kot prva tuja velesila odprla svoj konzulat v Jeruzalemu. Sledile so ZDA in Avstrija, nato še Francija in Rusija. Vsi konzulati so delovali v osnovi kot zaščita romarjev, ki so prihajali v svete kraje. Ker poštnih povezav ni bilo, so jim dokaj tolerantni Arabci dovolili, da odprejo tudi poštno urade. Avstro Ogrska je imela ladijsko povezavo iz Trsta (Austrian Lloyd 1836) s Sveto deželjo in je svoj konzulat odpr-

la deset let kasneje. Ta je bil pokrovitelj bolnic, šol in filantropskih organizacij. Že leta 1852 je zato imela tudi svoj poštni urad.

Pozneje so se ji pridružile še Rusija, Francija, Nemčija in Italija. Konec 19. st. so tiskali (pretiskali) celo nekaj znamk in jih tudi uporabljali. Seveda so tudi Turki imeli svoje poštno urade, ki pa so jih večinoma uporabljali le arabško govoreči prebivalci.

1916 Turško pismo z osmerokotnim dvojezičnim arabskim žigom pošte Jerusalema 2 (obstaja 9 oštevilčenih žigov,) poslano v Stockholm. Ker je bil čas vojne tudi kvadratni cenzurni žig.

1910 pismo iz Jeruzalema (ruski poštni urad, ki je deloval le nekaj let) poslano na Malto. Znamke so pretiskane z Jerusalema (3) in novo vrednostjo v parah. Znamke so namenjene in tiskane ob 50 letnici ruske ladijske družbe.

Jerusalem, Gerusalemme, Jerušalajm in arabsko El Quds je v tem pogledu zelo specifičen. Poleg petih tujih poštnih uradov v začetku dvajsetega stoletja deluje tudi uradna turška pošta. Uporablja turške in egiptovske znamke, kjer dosledno uporabljajo arabski žig El Quds.

1899 Razglednica z znamko za 20 par /izdaja za Levant/ z žigom pomožne pošte v Betlehemu in odpravnega avstrijskega poštnega urada v Jeruzalemu. Zadnji božič v 19 stoletju, zato jubilejni rdeči žig.

Vse skupaj so z začetkom prve svetovne vojne leta 1914 zaprli. Turki so se postavili na napačno stran in so postali sovražniki.

1918. Britanska okupacija Svete dežele. Priporočeno pismo iz Jeruzalema, poslano v Kairo.

Egiptovski ekspedicijski korpus Britanske armade (EEF) je leta 1918 »osvobodil« Sveto deželo, jo preimenoval v

Palestino ter jo prevzel kot mandat združenih narodov v letu 1920. Ta mandat je trajal do leta 1948, ko z deklaracijo UN ustanovijo državo Izrael. Toda takoj se začne vojna, kajti Arabcem to še malo ni všeč. Judovski Jeruzalem se v letu 1948 bojuje za svoj obstoj. Izdajo svoje znamke, da lahko pošta normalno deluje, in uporabljajo svoj poštni sistem (Interim obdobje).

10. maj 1948. Od začetka maja do razglasitve neodvisnosti 15. maja se uporabljajo tako imenovane Interim znamke. Uradna pošta se odpre 16. maja 1948, ko izidejo prve znamke. Zanimivo in nenavadno obdobje.

Vojno z Arabci za Jeruzalem dobi Izrael, vendar ta še vedno ostane razdeljen med dve državi. Jordanija tiska (zopet pretiski) in uporablja svoje znamke

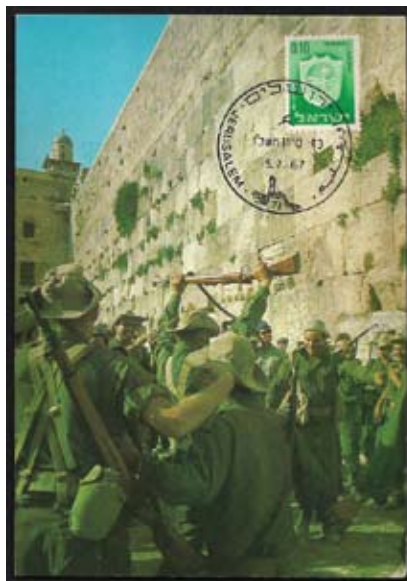

1967. Pismo iz vzhodnega jordanskega dela Jeruzalema pred vojno

na vzhodu mesta, medtem ko zahodni del uporablja izraelske znamke.

V junijski vojni 1967 Izrael osvoji ves zahodni breg reke Jordan in seveda tudi Jeruzalem, ki postane zopet celovito mesto.

mihael.fock@exoterm.si

5. 7. 1967 Izrael odpre poštni urad v vzhodnem delu Jeruzalema in mesto združi v Eretz Israel.

Celine

Robert Jordan

IRC – pozabljena celina?

Kaj naj bi pomenil IRC? V našem primeru nima popolnoma nič skupnega z novodobnim ircanjem prek osebnih računalnikov, ki je dobro poznano vsem mlajšim uporabnikom tega sodobnega pomagala. Prav tako IRC ni oznaka katerega kontinenta, na kar namiguje nadaljevanje naslova.

Vseh, ki si na tak ali drugačen način še dopisujemo prava pisma, je iz leta v leto manj. A nekoč je bilo drugače. Dopis poslan s pošto je bil edini način sporazumevanja in sporočanja na daljavo. Če ne pošiljamo samo splošnih pozdravov in lepih želja, na dopis običajno pričakujemo tudi odgovor naslovnika. Po splošnem bontonu takšnega dopisovanja je pošiljatelj dolžan k svojemu dopisu priložiti že naslovljeno ovojnico opremljeno z znamko (ali več njih) za prenos pričakovanega odgovora. Vse to je izvedljivo, dokler je naslovnik znotraj meja naše domovine. Znamke Pošte Slovenije veljajo za plačilo prenosa po-

štne pošiljke samo v mejah Republike Slovenije. Kako ravnati v primeru, da je naslovnik v kateri od drugih dežel Evrope? Ali imamo vseevropsko veljavne znamke? In kako rešiti to zadrego, če je naslovnik celo izven območja Evrope?

Vseevropskih ali celo planetarnih poštних znamk seveda še ni. Morda jih kdaj v bodočnosti celo dobimo, a do takrat bo po svetu prenesenih še na milijarde poštних pošiljk. Seveda pa obstaja relativno enostavna, a nekoliko manj znana poštna storitev, ki jo omogočajo poštne organizacije včlanjene v Svetovno poštno zvezo (SPZ). Imenuje se mednarodni kupon za odgovor ali Coupon

réponse international, dokler je bil uradni jezik SPZ francoščina. Zelo razširjena in pogosto uporabljena okrajšava IRC je izpeljana iz angleške različice (pred leti je v SPZ angleščina nadomestila francoščino) te mednarodne poštné storitve - International Reply Coupon.

In kako ta kupon deluje? Sila preprosto. Na domači pošti kupite ta mednarodni kupon in ga priložite svojemu dopisu ter naslovljeni ovojnici za odgovor, ki ga pošiljate naslovniku v tujino. Prejemnik v tujini bo ta kupon na svoji domači pošti unovčil ali bolje zamenjal za ustrezno znamko ali več njih, v višini poštne za prenos navadnega prednostnega pisma ali neknjižene letalske pošiljke. Z njo bo opremil ovojnico za vašim naslovom in pošiljko oddal na pošti. Potrebno vam bo le še počakati, da vam poštar v domači predalčnik dostavi pismo z odgovorom, ki vam ga je oddal pošiljatelj v tujini.

Zamiselnost kuponu za odgovor in njegova funkcionalna uporabnost je bila predstavljena leta 1906 na kongresu Svetovne poštné zveze v Rimu. Od takrat pa do danes je svetovna poštna zveza izdala že na milijone teh celin. Seveda pa se je skozi stoletje IRC pojavljal v različnih grafičnih rešitvah. Posameznih različic teh kuponov se je prijelo poimenovanje po kraju kongresa svetovne poštné zveze na katerem je bil kupon predstavljen in potrjen. Zadnja različica je prišla v uporabo 1. julija 2009 in je poimenovana kot Nairobijski model 2, ki je bil unovčljiv do 31. decembra 2009. Kot je razvidno iz slike tega kupona je njegova veljavnost omejena do 31. decembra 2013.

Za oblikovanje nove podobe MKO je Svetovna poštna zveza razpisala natečaj, na katerem je sodelovalo 10 oblikovalcev iz različnih dežel, članic

SPZ (ali v angleščini UPU – Universal Postal Union). Na kongresu v Nairobiju v avgustu 2008 je izmed vseh prispelih oblikovnih rešitev bila s tajnim glasovanjem vseh članic svetovne poštné zveze izbrana na sliki predstavljena zasnova. Pripravil jo je luksemburški oblikovalec Rob van Goor. Mednarodni kuponi za odgovor je zamenljiv v vseh 191 članicah SPZ. Nakup tega kupona omogoča le 121 članic svetovne poštné zveze, med njimi je tudi Slovenija.

Med filatelisti mednarodni kuponi za odgovor niso ravno med priljubljenejšimi predmeti zbiranja. Navsezadnje jih je - vsaj po motivu sodeč - izšlo v sedanjosti več kot stoletni zgodovini le šest različnih. Klub temu sodijo te poštné celine zaradi obilice različic in različnih namenov uporabe k zanimivejšim dodatkom tako tematskih kot poštno – zgodovinskih zbirk. Da nepogrešljive prisotnosti v nacionalni filatelistični zbirki niti ne omenjamo.

robert.jordan.si@gmail.com

Veni Ferant Planete Timbre 2010 v Parizu

Mednarodna filatelistična razstava »Planete Timbre 2010«, ki je potekala od 11. do 20. junija 2010 v paviljonih sredi parka »Parc Floral« v Parizu, je bila dogodek, ki je name kot nacionalnega komisarja naredil izjemen vtis.

Vse skupaj se je pričelo že konec lanskega leta, ko sem dobil propozicije, v katerih so bili razpisani za razstavo le štirje filatelistični razredi. Ker v razredu astrofilatelije in razredu moderne tradicionalne filatelije (po letu 1945) nimamo primerne zbirke, smo sodelovali le s poštnimi celinami ter v razredu tematske filatelije. Kljub temu je organizator sprejel štiri zbirke in tako smo se dostojno predstavili tudi v francoski prestolnici.

Na pot sem se odpravil z avtom in ne znam si predstavljati, kako bi izgledala vožnja z letalom, saj je bil en kovček prepoln samo z našimi zbirkami. Organizatorji so nas iz hotela prijazno dostavili na razstavišče, kjer smo predali zbirke, potem pa smo se vrnili v hotel, da smo se preoblekli in se udeležili otvoritve.

Filatelistična razstava je bila samo del prireditve, ki bi jo na kratko tež-

ko opisal. Zelo veliko je bilo domiselnih spremljajočih prireditev, največjo pozornost pa so usmerili na mladino. Tako smo lahko srečevali cele skupine otrok, za katere je bilo na voljo veliko animacije. Organizatorji so domiselno vključili v program za mladino tudi naj-novejšo računalniško tehnologijo, ki je mlade zelo pritegnila. Za starše in starejše pa je bilo na voljo prav tako veliko zanimivih in domiselnih animacij, ki so pritegnile veliko obiskovalcev. Filatelijstom je bilo na voljo kar 22 različnih priložnostnih žigov, da ne omenjam predstavitev številnih znamk, ki so izšle v času prireditve. Prisotni so bili ustvarjalci znamk, ki so se podpisovali na vse mogoče filatelistične izdelke. Morda ne bi bilo napak, če bi se take prireditve udeležil tudi kdo iz Pošte Slovenije, saj je bilo na voljo veliko idej, ki bi jih lahko prenesli na naša tla. Sicer je bil na prizorišču na enem od štantov dostopen

tudi priložnostni sejamski žig Pošte Slovenije, vendar nihče ni natančno vedel, kaj naj se z njim počne.

Že po Parizu smo lahko videli ogromne panoje, ki so vabili na ta filatelistična dogajanja. Tudi časopisi so bili polni takšnih reklam. Od najbližje postaje podzemne železnice so do prizorišča vse dni vozili posebni avtobusi ali vlakci, lahko pa si se sprehodil skozi

čudovit park. Organizatorji so imeli na voljo velik organizacijski odbor ter seveda podporo mesta in državne Pošte. Člani francoske filatelistične zveze, ki so vse dni delali na tem prizorišču, so prav tako kot vsi gostje iz tujine bivali v istem hotelu in vse je bilo res odlično organizirano.

Komisarji smo imeli na prizorišču svoj skupni prostor, kjer smo se sestaja-

Utrinek s sejma (foto V. Ferant)

li, prav tako tudi sodniki. Prizadevni organizatorji so nas povabili tudi na ogled muzeja francoske pošte v centru Pariza, poskrbeli pa so tudi za skupen izlet vseh povabljenih. Glavni organizator je bil Bernard Jimenez, član vodstva FIP. Med udeleženci so bili tudi Raymond Todd iz Avstralije (podpredsednik FIP), pa Peter McCann (USA), tudi podpredsednik, prišel je tudi Tay Peng Hian iz Singapura, prav tako član vodstva FIP. Prav zanimivo je bilo poslušati različne komentarje nekaterih komisarjev, da se je boj za novega predsednika FIP že začel. Glede na to, da sem te visoke funkcije FIP srečal prvič, me je prijetno presenetil njihov pristop in poznavanje tudi naše slovenske filatelije. Povpraševali so po ostalih članih naše Zveze in pošiljali pozdrave našim filatelistom.

Zelo sem bil vesel, da se nam je na palmaresu pridružil tudi naš razstavljalac Peter Suhadolc, ki je samo za to priložnost pripotoval v Pariz. Prepričal sem se lahko, kako ga mednarodni filatelistični kolegi cenijo tako kot tekmovalca kot tudi kot sodnika in filatelista

nasploh. Peter je za svoj eksponat prejel 87 točk in postal zmagovalec svoje skupine ter tako prejel zlato kolajno. Kolajne po skupinah so prejeli le prvi trije, ostali pa priznanja ne glede na število točk. Od ostalih sodelujočih je Boris Andrej Rupnik prejel 76 točk, Staša Bračič 72 točk, Marjan Perkman pa je za dopisnice prejel 73 točk in srebro.

Organizatorji so tematsko filatelijo razdelili na osem različnih skupin in zmagovalci posamezne skupine (tudi Peter Suhadolc) so se v velikem finalu ob javnem podeljevanju točk sodnikov pomerili za končnega zmagovalca. Izgledalo je kot glasovanje na izboru Evrovizije in na velikem platnu smo napeto spremljali izid. Zanimiva ideja za kdaj kasneje.

Po polnih 10 dneh filatelističnega druženja je prišel tudi čas slovesa. Obogaten je novimi spoznanji sem se odpravil na dolgo pot domov in sedaj razmišljam, kako bi lahko katero od idej prenesel na naše mlade filateliste, saj radi pravimo, da so mladi naša bodočnost.

Od leve: P. Suhadolc, ga. Ferant, ga. Suhadolc in V. Ferant

Filsanda 2010 v San Danielu

Tudi letošnja 58. manifestacija filatelističnega društva San Daniele v Furlaniji je potekala ob prazniku pršuta, ki privabi v ta kraj na vrhu hribčka vsako leto veliko obiskovalcev. Neumornemu društvu, katerega je najprej vodil Lucio Manzini, po katerem se imenuje tudi vsakoletna velika nagrada prireditve, zatem pa oče in sin Iervasuti – Gastone in Alessandro, je uspelo v vseh teh letih od pričetka leta 1966 ustvariti privlačen filatelistični dogodek. Srednje veliki razstavi se vsako leto priključijo tudi nekatere poštne organizacije, med njimi kar pogosto tudi slovenska. Eden od razlogov v zadnjih letih je tudi ta, da Italijanska pošta ne izdaja osebnih znamk, zato pa jih Furlani z veseljem naročajo pri Pošti Slovenije.

Slovenski predstavniki pred prizoriščem razstave.

Župan San Daniela Emilio Job podeljuje Veliko nagrado Lucio Manzini; zadaj v sredini predsednik društva Alessandro Iervasutti, desno Domenico Pittino.

Tudi letošnja razstava je ponudila dve lepi slovenski osebni znamki, ki prikazujeta domača motiva – detajl kapele v mestno hišo. Avtorja sta krajevna slikarja - Silvia Collavino in Paolo Malmonte. Znamki dopolnjujeta dva priložnostna sejemska žiga Pošte Slovenije.

V katalogu razstave je objavljen tudi daljši članek I. Pirca o cenzuri v času nemške okupacije Ljubljanske province, ki prinaša nekaj nepoznanih italijanskih cenzurnih žigov iz zbirke V. Guština.

Organizator je dolgoletnim razstavljavcem iz domovine in tujine podelil posebna priznanja, ki so jih prejeli tudi trije slovenski razstavljalci – Mihael I. Fock, Veselko Guštin in Igor Pirc.

Letošnjo Veliko nagrado Lucia Manzinija, 25. po vrsti, so za filatelistično udejstvovanje podelili Igorju Pircu, kar je veliko priznanje tudi za slovensko organizirano filatelijo.

...a a carico di quattro venditori ebay che proponevano buste e cartoline 'fabbricate' con timbri falsi e francobolli probabilmente anch'essi falsi.

Si tratta anche del primo successo dell'Osservatorio per i falsi in filatelia costituito dalla Federazione un paio di mesi fa: le denunce sono infatti partite a seguito di numerose segnalazioni pervenute da diversi filatelisti. In questi due mesi le segnalazioni sono continuate ad arrivare numerose e ci hanno permesso di inoltrare altre cinque denunce a carico di altrettanti venditori. L'obiettivo è quello di ripulire le vendite on-line dall'enorme quantitativo di materiale falso, contraffatto, dalle cosiddette ristampe e tappabuchi, che stanno inquinando il mercato filatelico in modo ormai insopportabile, non sembra più una utopia - questa la conclusione di Macrelli - ma sta diventando realtà".

Lo sloveno Pirc si aggiudica il premio Manzini

L'annuale Gran premio intitolato alla memoria

filatelia sempre profesa a migliorarsi e a trasmettere le sue esperienze con grandissima competenza e grandissimo entusiasmo".

Dall'Austria tollerante e solidale l'arcobaleno dentellato

Anticonformiste fin quasi all'eccesso, le Poste di Vienna hanno deciso di partecipare ai festeggiamenti indetti nell'ambito della quindicesima edizione della Parata dell'Arcobaleno, diventata nel frattempo la più importante comunità di lesbica, gay e del movimento transgender, ma anche un simbolo importante per una cultura della solidarietà, della tolleranza e dell'uguaglianza con un francobollo da 55 centesimi.

Decisamente sobria l'immagine della carta valom-

re postale celebrativa della "Regenbogen parade" firmata da Christina Hogl e tirata in 250.000 esemplari. Un annullino italiano nato a Grosseto

Del strani iz Cronaca filatelica 374 s prispevkom o dodeljeni nagradi

Srečko Beričič

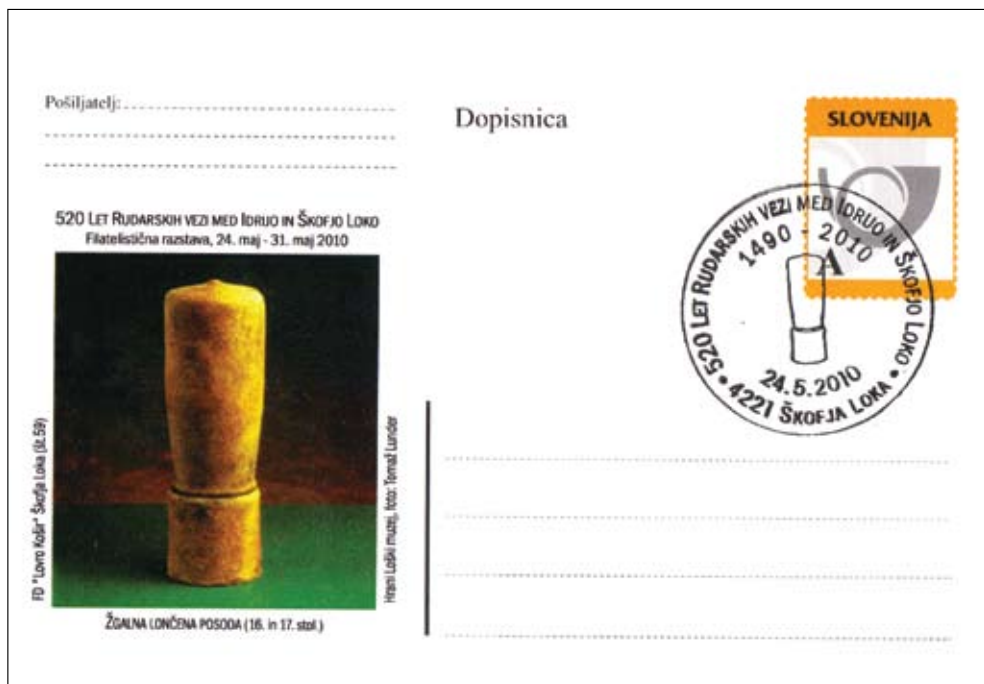
Filatelistična razstava 520-letnica rudarskih vezi med Škofjo Loko in Idrijo

*Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka in Muzejsko društvo Škofja Loka sta v sodelovanju s Filatelističnim društvom Idrija in Muzejskim društvom Idrija pripravila Blaznikov večer in filatelistično razstavo z zgornjim naslovom. Vezi sta predstavila ga. Ivica Kavčič, predsednica Muzejskega društva Idrija in avtorica knjige Živo srebro-
Zgodovina idrijskega žgalništva in mag. Srečko Beričič, član Muzejskega društva Škofja Loka in predsednik Filatelističnega društva Lovro Košir Škofja Loka.*

Blaznikov večer je bil v ponedeljek, 24. maja 2010, v Sokolskem domu v Škofji Loki z odprtjem filatelistične razstave z eksponatom Minerali in rudarstvo g. Nika Jereba (FD Idrija) in dvema eksponatoma mag. Srečka Beričiča (FD L. Košir Škofja Loka), Rudarji, Srečno! in Spomini na Rudnik urana Žirovski vrh. Obe filatelistični društvi po uspešnosti sodita v sam vrh med člani Filatelistične zveze Slovenije, ki

jima je letos podelila diplomi za doseženi tretje (idrijsko) in prvo (škofjeloško) mesto pri ocenjevanju aktivnosti v obdobju 2008-2009.

Vezi med idrijskim rudnikom in Škofjo Loko so stare toliko, kot je staro odkritje živega srebra v Idriji, torej celih 520 let. Kmet, ki je pri namakanju škafa nacedil samorodno živo srebro, naj bi tega prinesel v Škofjo Loko. Samo nekaj let kasneje so na

Žirovskem in po Poljanskem začeli nabirati in kopati železovo rudo vse do konca 19. stoletja. V drugi polovici 19. stoletja so kopali in topili bakrovo rudo. Poslovne, strokovne, stanovske in občočloveške vezi med obema »rudarsko-metalurškima bazenoma« so bile nedvomno močne, saj je bila pred zgraditvijo južne železnice srednjeveška prometna pot, ki je vodila iz Škofje Loke skozi Poljansko dolino na Primorsko, do Čedadu in Vidma, zelo pomembna. Tudi lončene posode za žganje živosrebrove rude so v 16. in 17. stoletju prihajale iz Škofje Loke.

Vež med Rudnikom živega srebra Idrija in Rudnikom urana Žirovski vrh je v petdesetletni zgodovini raziskav, odpiranja rudnika, pridobivanja urana in zapiranja rudarskih del prav tako zelo pomembna. Ob pričetku raziskovalnih del v Žirovskem vrhu leta 1960, ki jih je izvajala, po domače imenovana „Beograjska ekipa“, so se vključili v delo tudi idrijski rudarji. Kasneje so se pričeli zaposlovati tudi domačini iz Poljanske doline in iz idrijsko-cerklijskega ter žirovskega območja.

Na filatelistični razstavi sta sodelovala NIKO JEREB, dolgoletni predsednik Filatelističnega društva Idrija in dobitnik letošnje plakete Lovrenca Koširja za življenjsko delo, ki je eno najvišjih priznanj na področju filatelije v Sloveniji. Predstavil se je s svojim eksponatom Minerali in rudarstvo.

Mag. SREČKO BERIČIČ, predsednik Filatelističnega društva Lovro Košir Škofja Loka, je razstavil dve zbirki. Prva tematska zbirka Rudarji, srečno! je tekmovalnega značaja. Nastala je na osnovi avtorjevega montanističnega poklica in pod mentorstvom zdaj že pokojnega Alberta Murna, staroste škofjeloške in slovenske filatelije. Že na prvi predstavitvi, na 2. državni fila-

telistični razstavi FILA 96 v Mariboru, je eksponat pod nazivom Rudarstvo prejel srebrnega verigarja. Izpopolnjena zbirka je tudi na mnogih drugih domačih in mednarodnih razstavah prejela srebrna odličja. Na lanskoletni mednarodni tekmovalni filatelistični razstavi treh mest Maasmechelen, Geilenkirchna in Škofje Loke, MA-GELLO PHILA 2009, v počastitev 60. obletnice loškega filatelističnega društva, pa je zbirka Rudarji, srečno! prejela pozlačeno medaljo. Zbirka v obliki filatelističnega gradiva (poštne znamke in žigi, maksimum karte, pisma, priložnostne izdaje) prikazuje delo rudarjev, od raziskav in pridobivanja koristnih mineralnih surovin iz zemeljske skorje, do predelave v koristne proizvode. Z rudarskim pozdravom srečno! je avtor izrazil željo rudarjev, da se jim odpre bogata rudna žila in se vrnejo iz jamskih rovov čili in zdravi.

Drugi eksponat Spomini na Rudnik urana Žirovski vrh v obliki filatelističnega gradiva (dotiski in osebne poštne znamke) predstavlja rudarska dela. Odtisi strojnih žigov z logotipi prikazujejo na pisemskih ovitkih zapovedano preoblikovanje uprave rudnika (od ustanavljanja do zapiranja), povezave rudnika z inštituti, z zunanjimi izvajalci del in dobavitelji opreme za raziskave, pridobivanje rude in predelavo. S strojnim žigom je datirana postavitvev kipca Svete Barbare, zavetnice rudarjev v jamo. Po pošti prejeti izvodi Uranarja, glasila delavcev nekdanjega Rudnika urana Žirovski vrh, nam sporočajo zanimive zgodovinske mejnike rudnika (na primer spominska kolajna z napisom Prvi industrijsko pridobljeni uranov koncentrat v Jugoslaviji- Rudnik urana Žirovski vrh-16. Nov. 1984).

Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka je pripravilo za to srečanje

poštni žig in priložnostno dopisnico z dotiskano podobo žgalne lončene posode, ki so jih Ločani v 16. in 17. stol. dobavljali idrijskemu rudniku živega srebra. Ta jih je potreboval letno od 50.000 do 60.000 kosov. Dotiskana slika je iz fototeke Loškega muzeja in predstavlja primerek, ki so ga našli pod Planico nad Crngrobom, kjer so verjetno skrivoma pridobivali živo srebro. Rudnik Žirovski vrh je v počastitev 50-letnice rudarjenja na Žirovskem vrhu v sodelovanju z loškimi filatelističnim društvom in Pošto Slovenije izdal priložnostni poštni žig, dotisk na ovitku in osebno poštno znamko s prikazom saniranega odlagališča rudarske jalovine Jazbec v Todražu.

Mednarodne razstave

Portugal 2010

V Lizboni bo med 30. septembrom in 10. oktobrom svetovna razstava Portugal 2010, ki bo tudi največja letošnja filatelistična prireditev. Posvečena je 100-letnici republike, na katero so Portugalci zelo ponosni. Razstavo bo spremljalo srečanje držav FEPA in kongres FIP, na katerem bomo volili novega predsednika svetovne organizacije. Kandidati so predsednik portugalske zveze in naš častni član Pedro vaz Pereira, Peter McCann iz ZDA in Tay Peng Hian iz Singapurja. Pričakovati je tudi več sestankov komisij FIP, AIEP, ASCAT in drugih organizacij.

Več o tej razstavi, kot tudi vseh drugih, preteklih ali bodočih, katerih se ue-

ležujejo naši razstavljalci, si lahko ogledate na www.fzs.si/Razstave.

Balkanfila 2010 v Plovdivu

Od 21. do 24. oktobra 2010 bo v bolgarskem mestu Plovdiv (grški Philipopol) potekala letošnja razstava DS Balkanfile. Delovno skupnost Balkanfile sestavlja 12 nacionalnih filatelističnih organizacij iz Albanije, Bolgarije, Bosne in Hercegovine, Črne Gore, Grčije, Hrvaške, Makedonije, Moldavije, Romunije, Srbije, Slovenije in Turčije.

Serijski razstav, ki se je prekinila z izbruhom vojne v Jugoslaviji, je ponovno oživela z razstavo leta 2008 v Carigradu in se nadaljuje letos v Bolgariji.

Tradicionalno jesensko mednarodno srečanje filatelistov, numizmatikov in drugih zbiralcev v Mariboru bo tokrat 17. oktobra 2010 na novi lokaciji, v Osnovni šoli Tabor I, ulica Arnolda Tovornika 21, vhod s Kardeljeve.

Informacije na bojan.bracic@triera.net ali igor.lesar@guest.arnes.si

Matjaž Metaj

Meddruštvena mladinska filatelistična razstava Lokafila 2010

Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka že leta dobro skrbi za svoj podmladek. Trenutno je zelo aktiven filatelistični krožek na osnovni šoli Škofja Loka – Mesto, nekoliko je zamrlo delo na drugi osnovni šoli. Bolj aktivno delujejo mladinci tudi v okviru društva. Od leta 2004 do danes so se zvrstile naslednje mladinske razstave:

- [1]. Propagandna filatelistična razstava na Osnovni šoli Škofja Loka-Mesto, 25. 11. 2004 (sodelovalo 12 krožkarjev ter mentorja dr. Janez Cerkvnik in mag. Srečko Beričič)
- [2]. 1. društvena mladinska filatelistična razstava MLADINSKA LOKAFILA 2005 na Osnovni šoli Škofja Loka-Mesto, 24.-26. junija 2005 (sodelovalo pet mladincev FD L. Košir Škofja Loka, 19 krožkarjev Osnovne šole Škofja Loka-Mesto, mentorja dr. Janez Cerkvnik in mag. Srečko Beričič in pet krožkarjev Osnovne šole Cvetko Golar, mentor Mihael Šesek)
- [3]. 2. društvena mladinska filatelistična razstava na Osnovni šoli Cvetko Golar, 7. 2. 2006, (sodelovalo pet mladincev FD L. Košir Škofja Loka, 15 krožkarjev Osnovne šole Škofja Loka-Mesto, mentorja dr. Janez Cerkvnik in mag. Srečko Beričič ter 5 krožkarjev Osnovne šole Cvetko Golar, mentor Mihael Šesek).
- [4]. 3. društvena mladinska filatelistična razstava na Osnovni šoli Škofja Loka-Mesto, 8.-15. 11. 2007 (sodelovali trije mladinci FD L. Košir Škofja Loka in 11 krožkarjev Osnovne šole Škofja Loka-Mesto, mentorja

dr. Janez Cerkvnik in mag. Srečko Beričič).-

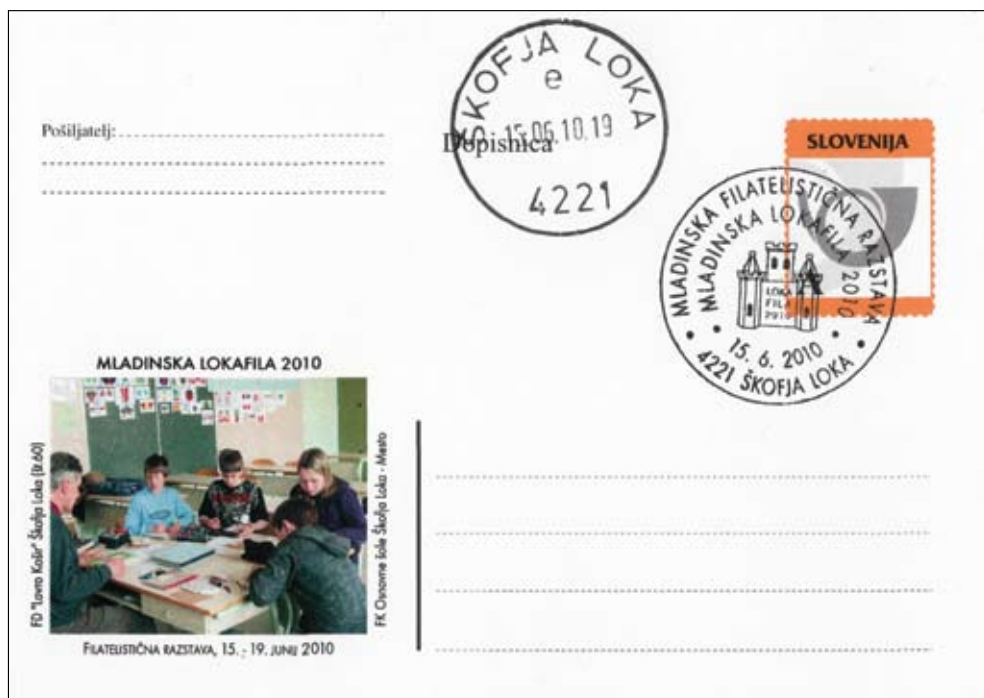
- [5]. 4. meddruštvena mladinska filatelistična razstava MLADINSKA LOKAFILA 2010 na Osnovni šoli Škofja Loka -Mesto, 15.-19. 6. 2010 (sodelujejo: štirje mladinci FD L. Košir Škofja Loka, osem krožkarjev OŠ Škofja Loka-Mesto, mentor mag. Srečko Beričič in en krožkar Osnovne šole Žalec, mentor Toni Četina).

Mladi razstavljavki s priznanji

Otvoritev razstave je bila 15. junija 2010. Z nagovori ravnateljice Osnovne šole Škofja Loka –Mesto ge. Megušar, predsednika FZS Igorja Pirca in FD Lovro Košir mag. Srečka Beričiča.

Obiskovalci so si lahko ogledali 15 eksponatov, ki jih je pripravilo 14 razstavljavcev: Špela Cerar, Domen Stano-

nik, Katja Malenšek, Urban Murn, Ingo Oblak, Darja Čadež, Katja Čadež, Nuša Cerar, Uroš Jesenko, Špela Zupančič, Haris Suljič, Domen Markovič in Jasna Kolar. Vsi so dobili priznanja za udeležno, nekateri pa tudi priznanja za uspehe na mladinski filatelistični razstavi

COLLECTA 2010.

Filatelistično društvo Lovro Košir je ob razstavi pripravilo priložnostni poštni žig in dotiskano dopisnico. Pošta Slovenije je prireditev podprla tudi z izpostavljenim poštnim okencem.

Filatelistična literatura

Knjižnica dr. Antona Lavriča - novosti poletje 2010

Avtor	Naslov	Leto izdaje	Jezik
Več avtorjev	Počtovije večši i počtovaja istorija, Almanahi št. 8, 9 in 10 Kluba ljubiteljev poštnih celin SF Rusije	2009/2010	ruski
Wobe Vegter	Thematic Exhibiting	2010	angleški
Zmago Jelinčič Plemeniti	Upravni kolekti na slovenskih administrativnih ozemljih	2010	slovenski/ angleški

Robert Jordan

FIMERA in FIRAMLA 2011

V preteklem letu, točneje v nedeljo, 24. maja 2009 sta zaprli svoja vrata filatelistični razstavi FIMERA in FIRAMLA 2009 v Trbovljah. Ti dvoletni tradicionalni tekmovalni razstavi sta poleg enega okna v Kranju postali edina stalnica v tekmovalnem razstavljanju v Sloveniji.

Tako je kar nekako samoumevno, da so se lansko leto - tako razstavljavci kot obiskovalci - poslavljali od nas z besedami: »Se vidimo v maju 2011 in z veseljem se bomo teh dveh razstav znova udeležili. Na svidenje do takrat.« Kaj torej preostane odgovornim funkcionarjem v Filatelističnemu društvu Trbovlje, ki že vse od leta 1995 vsaki dve leti pripravlja tekmovalne razstave, kot da stisnejo zobe in se z obljubo po snidenju čez dve leti poslovijo od filatelističnih znancev, kolegov in prijateljev.

Ne bi smelo torej biti presenečenje, da bosta od 26. do 29. maja 2011 znova potekali tekmovalni filatelistični razstavi v Trbovljah. Tako kot je to že običaj, bo članska filatelistična razstava FIMERA 2011 ostala v tretjem kakovostnem razredu razstav in tako omogočila razstavljanje tudi vsem razstavljavcem začetnikom. Seveda se bodo na razstavi lahko potegovali za točke in odličja tudi uveljavljeni razstavljavci s svojimi no-

vimi razstavnimi zbirkami. Tako kot do sedaj, so za člansko razstavo razpisani vsi FIP tekmovalni razredi, poleg teh pa sta tu še odprti razred in razred kartofilije. Tudi sicer pravilnik razstave ne bo bistveno drugačen kot do sedaj. Skupaj še z nekaterimi podrobnostmi razstave bo pravilnik s prijavnico objavljen v Biltenu številka 1, ki bo izšel v oktobru 2010 v elektronski obliki. Objavljen bo

Povezovalka programa na odprtju razstav v Trbovljah pred dvema letoma Staša Bračič z mladima umetnikoma. V vitrini dotiskana dopisnica, ki jo je ob FIRAMLI 2009 izdala Pošta (foto: V.Ferant)

na spletnih straneh Filatelistične zveze Slovenije (www.fzs.si), naročiti pa ga bo mogoče tudi na elektronskem naslovu organizatorja razstave (fd.trbovlje@gmail.com).

Vzporedno s člansko razstavo bo tudi tokrat pripravljena filatelistična razstava mladih FIRAMLA 2011, ki jo družno pripravljajo Filatelistična zveza Slovenije, Pošta Slovenije in Filatelistično društvo Trbovlje. Mladinska razstava si je tekom let tudi uradno nadela naziv državne filatelistične razstave. Najbolj razveseljivo je, da ta mladinska državna razstava poteka sedaj že vsako leto, saj je bila v letošnjem letu pripravljena in izvedena v okviru vse zbirateljskega dogodka Collecta 2010 v Ljubljani. Tako kot pri članski razstavi, tudi pri mladinski FIRAMLI 2010 ne bo v pravilniku prav velikih sprememb; prav tako bo objavljen v že omenjenem Biltenu 1 obeh razstav. Tudi tokrat bodo mladi razstavljavci lahko sodelovali v dveh zahtevnostnih

skupinah. Izkušenejši v skupini A, ki pomeni mladinski razred ocenjevan po pravilih FIP, ostali pa v skupini B, v kateri bodo razstavne zbirke ocenjevane po posebnem pravilniku razstave.

Ker je trenutno v deželi še vedno na razpolago mnogo več 12 kot 16 listnih razstavnih oken, velja razstavne zbirke pripraviti za 12 listna okna. Seveda so za posamezne zbirke mogoče tudi izjeme, ki jih bo na podlagi prispelih prijav odobril komisar razstave.

Povabilo torej vsem filatelistom, mladim in nekoliko manj mladim, da zavijajo rokave, prevetrijó svoje obsežno filatelistično gradivo in pripravijo razstavne zbirke. Sporočilna in strokovna vrednost ter veljava njihovega zbranskega materiala bo dosežena tedaj, ko bo postavljen na ogled in oceno. Prisrčno vabljeni na meddruštvo filatelistično razstavo FIMERA in filatelistično razstavo mladih FIRAMLA. Na snidenje maja 2011 v Trbovljah.

Prisotni so si z zanimanjem ogledovali razstavi postavljeni maja 2009. V ospredju Evgen Zadnik, direktor PE Ljubljana (foto: V. Ferant)

MARIBOFILA2012

Stekle so priprave na veliko filatelistično razstavo, ki jo bomo pripravili v okviru aktivnosti Evropske prestolnice kulture. To bo leta 2012 Maribor in še nekaj drugih slovenskih mest (Murska Sobota, Novo mesto, Ptuj, Slovenj Gradec, Velenje). Pred vami je prvo obvestilo, ki naj služi predvsem tistim, ki za leto 2012 že kaj načrtujejo.

FEPA in vse njene članice so o času in kraju razstave že obveščene, obvestilo je dobila tudi glavna tajnica FIP.

Razstava bo odprta od 24. do 27. maja 2012 in bo postavljena v UŠC Leona Štuklja, kjer je bila tudi zelo odmevna razstava Alpe-Jadran Fila Maribor 2006. Sestavljena bo iz dveh razstav. Prva bo razstava DS Alpe-Jadran filatelija (AJF), kakršno smo v Mariboru že imeli leta 2006. Na razstavo bodo povabljeni zbiralci iz članic DS AJF (Avstrija, Bavarska – Nemčija, Hrvaška, Italija, Madžarska in Tičino – Švica). Razstava bo II. ranga in bodo na njej lahko sodelovali razstavljalci z ekspozitami na vsaj 48 razstavnih listih, ki pa so na domačih ali razstavah z mednarodno udeležbo že dosegli vsaj 70 točk. Razstava bo v 12-listnih vitrinah.

Druga razstava bo specializirana razstava z izbranimi razstavnimi razredi na

katero bomo povabili razstavljalce iz članic DS Balkanfila (BF). To delovno skupnost sestavljajo poleg Slovenije še: Albanija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Grčija, Hrvaška, Makedonija, Moldavija, Romunija, Srbija in Turčija. Razstava bo I. ranga. Na njej bodo lahko sodelovali samo ekspozitanti, ki so pripravljeni za 16-listne vitrine; v razredu tematske filatelije in odprtem razredu v petih vitrinah (80 razstavnih listov), v mladinskem razredu in razredu eno okno seveda ustrezno manj. Na razstavo bomo kot goste povabili tudi portugalske filateliste in jim tako vrnil gostoljubje iz lanskega leta.

Slovenija je poleg Hrvaške članica obeh filatelističnih povezovanj, tako bodo slovenski razstavljalci lahko sodelovali na obeh omenjenih razstavah. Do razstave je še dovolj časa, da lahko svoje ekspozite pravočasno ustrezno pripravite za eno od obeh razstav.

Dejstvo je, da bomo na razstavi potrebovali vse razpoložljive vitrine, ki jih imamo ta hip v Sloveniji, in seveda vse, ki jih bomo do takrat še kupili; že sedaj načrtujemo, da si bomo del vitrin tudi sposodili. Ker je velik del 12-listnih vitrin v relativno zelo slabem stanju, bo

MARIBOFILA 2012

MARIBOFILA 2012

potrebno pred razstavo vse pregledati in izvesti ustrezna popravila ter obnovo. Zaradi tega že zdaj opozarjamo, da si od 1. marca 2012 do 31. maja 2012 nihče ne bo mogel sponoditi vitrin, ki so v lasti FZS in PS. Zaradi tega priporočamo, da v omenjenem času ne planirajte nobene aktivnosti, ki bi zahtevale tudi vitrine za razstavljanje znamk, razen če imate svoje.

Pripravljen je že znak (logo) prireditve in razdeljene in potrjene so nekatere ključne funkcije (komisarja razstav, predsednika sodniških žirij, urednik publikacij), še vedno pa je dosti prostora za vse, ki bi želeli kakorkoli pomagati. Predvsem so dobrodošli sponzorji in donatorji, saj Pošta Slovenije, ki je glavni sponzor prireditve, ne bo mogla pokriti vseh predvidenih stroškov. Vsi sponzorji bodo lahko oglaševali na straneh Biltena 1 (morebiti tudi Biltena 2), kataloga razstave in Palmaresa, knjižice z rezultati. Cenik oglasov je enak, kot velja za Novo filatelijo, možni pa bodo tudi posebni dogovori in /ali oglaševanje na razstavnem prostoru.

Cenik oglasov:

- oglas na zadnji strani - 700 evrov,
- celostranski oglas (160 x 230 mm) – 600 evrov,
- oglas na polovici strani – 300 evrov,
- oglas na tretjini strani – 200 evrov,
- oglas na četrtini strani – 150 evrov.

Bilten s pravilniki razstav in drugimi za razstavljalce pomembnimi podatki bo pripravljen do novembra 2010 in ga bodo lahko naročili vsi zainteresirani. Podatki o razstavi bodo objavljeni tudi na spletnih straneh: www.fzs.si in www.alpeadria.eu.

Predsednik pripravljalnega odbora
Bojan Bračič

Utrinki iz uspešne razstave Alpe Jadran fila 2006 Maribor:

Del obiskovalcev ob odprtju razstave (foto: M. Linec)

V začetku filatelistične delavnice, so si mladi ogledali posamezne eksponate pod strokovnim vodstvom (foto: M. Linec)

Gostom smo razkazali naše mesto. V sredini naš častni gost in naš veliki prijatelj Pedro Vaz Pereira s soprogo (foto: M. Linec)

Rajko Pavlovec

Eklibris in znamke

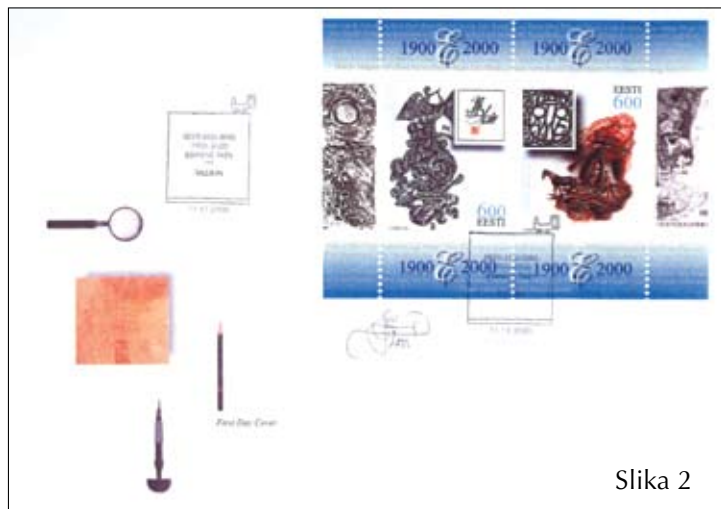
Eklibris ali knjižni znak je listek, ki ga nalepimo na notranjo stran sprednjih knjižnih platnic. Navadno je grafično oblikovan in je na njem lep motiv, tako da eklibris knjigo okraši. Poleg tega mora biti na knjižnem znaku ime lastnika in napis »ex libris«, kar lahko smiselno prevedemo, ena od mojih knjig. Nekateri umetniki so latinski napis slovenili Iz moje knjižnice. Z eklibrisom označimo lastništvo knjige, kar je mnogo lepše in bolj plemenito kot navaden podpis s peresom ali pečat z imenom.

Eklibris naročajo ljubitelji knjig pri umetnikih. Včasih želijo imeti knjižni znak za določeno vsebino knjig. Zato se pojavljajo napisi recimo ex eroticis za knjige z erotično vsebino, ex numismaticis za knjige o kovancih, redkejši je napis ex philateliae za izdaje o znamkah.

Z znamkami so eklibrisi lahko različno povezani. Redkeje je na znamki slika pravega eklibrisa. Takšnega je izdelal litvanski grafik A. Kučas iz Vilna. Eklibris je bil narejen leta 1969 za univerzitetno knjižnico v Vilnu in sicer ob 400-letnici te knjižnice. Na sliki 1 je zgoraj pravi eklibris, spodaj isti motiv na znamki v vrednosti 4 kopejk za »pošto SSSR«, ker je Litva takrat pripadala tej državi.

Slika 1

Slika 2

Estonski grafik Lembit Lõhmus je naredil eno najlepših znamk z eklibrisom v vrednosti 600 estonskih kron (slika 2). Izdana je v bloku, na katerem sta v sredini znamki z dvema različnima eklibrisoma, na desnem in levem robu sta dela drugih eklibrisov. Znamki so izdali ob stoletnici estonskega eklibrisa tudi s posebno kuverto 11.

novembra 2000. Avtor ekslibrisov je eden največjih estonskih grafikov. Izdeluje lesoreze, bakroreze, jekloreze in druge grafične zvrsti. Z estonsko pošto sodeluje tudi pri drugih znamkah z različnimi motivi.

Tudi Slovenci imamo kuverto z ekslibrisom, na katerem sta v rdeči barvi gorenjski nagelj in kroparska kovana mreža (slika 3). Kuverto so izdali ob 15. mednarodnem ekslibris kongresu na Bledu septembra 1974. Na njej je poštni žig z napisom 15. mednarodni ekslibris kongres Bled 19.6.1974.

Slika 3

Leta 1996 so dobili na Japonskem znamko z ekslibrisom (slika 4). Tone Marimoto je upodobil dve figuri, mo-

Sl. 4

škega in Mona Liso. Ekslibris je bil narejen v serigrafiji. Objavljen je bil v publikaciji o japonskih ekslibrisih leta 2002.

Poznamo še drugo vrsto povezave ekslibrisov z znamkami. Mnogi umetniki so za filateliste naredili knjižni znak, na katerem je včasih poleg drugih motivov tudi znamka. Madžarski filatelist in zbiralec knjižnih znakov Gábor Csernath je dobil ekslibris od slovenskega grafika Arpada Šalamona iz Slovenskih Konjic (slika 5).

Danska umetnica Sonia Brandes iz-

Slika 5

deluje odlične lesoreze in druge grafične tehnike najraje v barvah. Na dveh znamkah so ptice in rastline z napisom Danmark v vrednosti 4 in 5,25 (slika 6). Okrog je secesijski okras, ki ovija obe

Slika 6

znamki. Podrobnejših podatkov nimamo, vendar se zdi, da motiv ni bil tiskan na pravi znamki, ampak je bil uporabljen le kot ekslibris.

Ruski umetnik L. Bykov iz Moskve je avtor znamke za 3 kopejke z Leninovim portretom (slika 7). Uporabil je pravo znamko, nanjo pa je pritisnil v obliki poštnega pečata napis Ex libris V. D. Perkin. Za istega Perkina je naredil ekslibris ugleden avstrijski grafik Otto Feil.

Slika 7

Na knjižnem znaku so v lesorezni tehniki trije motivi v obliki znamk (slika 8). Na enem so gore, na drugem cerkev, na tretjem ptica z napisom Magyar posta. Romun iz Brasova H. Meschendörfer je naredil ekslibris ob 75 letnici znanega

Slika 8

filatelista in ekslibrista dr. Emila Bologe. Na njem je malo nenavaden napis Ex libris filatelicus (slika 9).

Slika 9

Izredno plodovit izdelovalec ekslibrisov je bil Madžar Jenő Kertes-Kollmann. Za velikega slovaškega zbiralca ekslibrisov Karola Izakoviča je naredil ekslibris, na katerem je narisanih več znamk (slika 10). Na osrednji je verje-

Slika 10

tno lastnik, ki s povečevalnim steklom opazuje znamko. Tudi znani madžarski grafik Fery Antal je naredil ekslibris z motivom znamke (slika 11). Namenjen

Slika 11

je za knjige s filatelistično vsebino, zato je na njem napis Ex philateliae. Ugleđen nemški grafik Hermann Huffert se je poigral s pošto. Ekslibris je narejen za velikega zbiralca ekslibrisov Otta Holla (slika 12). V sredini je ptica, ki leti v nebo. Okrog so napisi za različne pošte: v stratosfero, z balonom, z jadranjem,

s katapultom, z zračno pošto, raketami, helikopterji in še kaj. Huffert je izdelal številne ekslibrise, večinoma v večbarvnih lesorezih.

Slika 12

Vsekakor so motivi ekslibris in znamka zanimiva tematika. Želimo, da bi tudi v Sloveniji dobili pravo znamko z ekslibrisom, saj je vrsta naših umetnikov naredila odlične knjižne znake. Morda se bo to zgodilo ob kaki okrogli obletnici zelo aktivnega Društva Exlibris Sloveniae?

Nagradna uganka

Pravilna rešitev nagradnega rebusa iz prejšnje številke je ŽIGOSALNIK. Tako imenujejo stroj za žigosanje pisemskih pošiljk. Žreb je nagrado prisodil Luciji Žižmond iz Ljubljane. Nagrado, ki jo prispeva urednik, ji bo prinesel pismonoša.

Tokratno uganko na strani 39 je prispeval Primož Čebulj, ki bo izžrebanega reševalca nagradil z nekaj slovenskimi novoletnimi zvežčki. Rešitve pošljite na naslov FZS najpozneje do 30. oktobra 2010.

So bogati in smo bogati!

Pošta Slovenije je bogata firma, baje tudi sponzorira Filatelistično zvezo Slovenije (FZS), Zveza pomaga filatelistom, mi filatelisti pa polnimo njihove blagajne. Do kdaj?

Po osamosvojitvi se je Pošta Slovenije zelo hitro modernizirala, zgradila veliko novih stavb, odprla nove poslovavnice, se pravi firma, ki si zasluži vso pohvalo in spoštovanje. Kaj pa cene njihovih uslug? Je kdo izračunal koliko procentov so se v teh dvajsetih letih podražile? To govorim zato, ker z odprtimi očmi hodim po svetu, pa verjemite, da nekateri poštni uradi v veliko bogatejših državah poslušajo v zelo skromnih, neprimernih prostorih. To pač moram napisati za uvod k nadaljevanju mojih misli.

Danes, 28. maja 2010, je Pošta Slovenije izdala sklop znamk, ki me je prisilil, da spregovorim par besedic. Znamke so mi všečne, kot tudi večina predhodnih, a zajec tiči v drugem grmu. Sprašujem in bi rad tudi kakšen odgovor. Ali je res potrebno izmišljevanje vedno novih in novih nemogočih prijemov v načinu tiskarskih posebnosti. Je to kratkoročna ali dolgoročna politika izdaj slovenskih znamk, je res potrebno tiskati takšne in drugačne formate pol? Prav zanimivo bi bilo vedeti, koliko bogatih slovenskih filatelistov je še pripravljeno plačevati muhe – ideje njim, ki se naslanjajo pri tej raboti. Koliko mi je poznano, pri tem načrtovanju sodelujejo tudi posvečeni člani FZS, verjetno le za interese kopice tistih bogatih slovenskih filatelistov, za druge, ki smo zgolj ljubitelji itak ni pomembno, kajti tujci, tudi tisti bogati, ne nasedajo takšnim svinjsko oderuškim muham. Mene niti samohvale v nekaterih medijih o su-

per idejah in pohvalah ne prepričajo. Samo v sosednji Italiji, katerih interes za zbiranje slovenskih znamk najbolje poznam, je padel na tako nizko raven, da bi se moral kdo zamisliti, ali je res vse to prav in potrebno.

Poštni uslužbenci in tisti drugače misleči imajo prav gotovo že pripravljen odgovor. Takšnega sem že pred leti dobil od pokojnega gospoda Remica iz Ljubljane, poznanega filatelista (še bolj trgovca). Ko sem enkrat pri njem tarnal o ceni nekkih znamk, mi je odgovoril: »Prijateljček, filatelija pa le ni posel za vsakega kmeta, pa kdo te sploh sili v te neumnosti.« To mi še danes zvončklja po ušesih in mi bo še dolgo, le glas bo močnejši.

No filatelisti poznamo še drugo plat medalje, eno takšnih sem doživel na dražbi v Veroni. Poleg mene je sedel 82-letni možakar s št. 17, katalogom dražbe in svinčnikom v roki. Možakar mirno sedi in spremlja potek dražbe. Kar naenkrat postane nemiren, se ozira in čaka nadaljevanje. nastopi trenutek, ko dražitelj ponudi znamko z začetno ceno 1.500.000 lir. Ponudbe se višajo po 100.000 lir, možakar je na preži, ponujena cena je na višini 2.500.000 lir, drži v zrak svojo številko ..., prvič, drugič in tretjič, znamko dobi št. 17. Kaj takega še nisem doživel. V trenutku, ko udari kladivce, 82-letni možakar skoči en meter v zrak in zavpije: »Dobil sem jo, dobil sem jo ... po 60 letih čakanja« in mi tiho reče: »Zdaj lahko že jutri umrem«.

Ob koncu hočem povedati to, kaj pravzaprav je prava filatelija, vse drugo je le komerciala ali utopične misli o bogastvu, dobiček pa ima, saj se ve kdo.

Kristjan Maver

Znamke - uganke:

Poiščite lokacijo.

Na znamkah je prikazanih sedem starodavnih svetovnih čudes, ki naj bi jih določil v drugem stoletju pred našim štetjem živeči pesnik in potopisec Antipater iz feničanskega mesta Sidon (danes v Libanonu). Njegov izbor sestavljajo: viseči vrtovi v Babilonu (A), Artemidin tempelj v Efezu (B), kip Zevsa v Olimpiji (C), Mavzolejeva grobnica v Halikarnasu (Č), Kolos na Rodosu (D), svetilnik v Aleksandriji (E) in egiptovske piramide v Gizah (F). Pod znamkami je zemljevid s številčnimi oznakami, ki prikazujejo geografske lokacije teh čudes. Vaša naloga je, da prikazanim čudesom določite geografsko lokacijo, mesto, kjer so se čudesa nahajala. Rešitev, ki nam jo morate poslati, je torej sedem parov (svetovno čudo – lokacija) v obliki A1, B5 ...

Osebne poštne znamke

Pošta Slovenije d.o.o., Slomškova trg 10, Maribor

Petindvojnjet d.o.o.

Naročilo 20 kosov
OSEBNIH ZNAMK
z nazivno vrednostjo A
že za 14,40 EUR (z DDV)!

Fotografije in veličastni so simbolične.

Izberite svojo najljubšo fotografijo in ustvarite **osebno poštno znamko**, ki bo prikazovala vaše nepozabne trenutke ali zanimive poslovne dogodke. Izbirate lahko med **enajstimi okvirji**.

Informacije in naročilo osebnih poštne znamke na: **02 449 2244**, na **osebne.znamke@posta.si** ali na **www.posta.si**.